

Peter SCHERRER
Avrupa Metal İşçileri Federasyonu
Genel Sekreteri

Her şeyden önce, beni bu önemli toplantıya davet ettiğiniz için gerçekten teşekkür ettiğimi belirtmek isterim. Üye örgütümüz Birleşik Metal tarafından bu toplantıya davet edilmek benim için büyük bir onur. Muhtemelen sizlerin de bildiği gibi geçtiğimiz yıl 1 Mart tarihinden bu yana Avrupa Metal İşçileri Federasyonunun Genel Sekreterliğini yürütmekteyim ve bu ziyaret, bu yeni görev pozisyonunda Türkiye'ye yaptığım ilk ziyaret oluyor. Ama şunu da belirtmeliyim ki, geçmiş yıllarda farklı görevleri yürütürken İstanbul'a çeşitli defalar geldim ve özellikle DİSK ve DİSK'e bağlı diğer bazı sendikalarla ilişkilerim oldu. Bu bağlamda DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi'nin çok iyi bir dostum olduğunu ve sizin sendikanızla da benzer işbirliği çalışmalarını yapmaktan büyük bir mutluluk duyacağımı belirtmek isterim.

Şimdi izninizle, bütün gün boyunca tartışmaların odak noktasını oluşturan, sosyal güvenlik sistemlerinin Avrupa'da ve şüphesiz Türkiye'de reform edilmesi konusunda ben de kısaca bir şeyler söylemek istiyorum. Öncelikle, benden önce sunuş yapan dostumun üzerinde çalıştığımız alanın özüne dair pek çok önemli soruna benden önce değinmiş olmasına çok sevindiğimi bilmenizi isterim. Sosyal güvenlik sistemlerinden bahsedilirken genelde şu yapılıyor: "Bu bizim ulusal sosyal güvenlik sistemimiz, o da Avrupa'nın sosyal güvenlik sistemi". Ama burada sorulması gereken soru, bir Avrupa sisteminin olup olmadığıdır. Benden önceki konuşmacı da söyledi, Avrupa'da pek çok farklı sosyal güvenlik sistemleri var. Yine Avrupa ülkelerinde sosyal güvenliğin finansmanı alanında da ülkelerin birbirinden çok büyük farklılıkları var. Ve yine benden önceki konuşmacının

altını çizdiği şu “giderek sosyal boyutun budandığı ve yerine sigorta kavramının geçtiği” yorumuna tamamen katıldığımı belirtmek isterim. Artık politikacılarımız topluma “kendi kendinize bakmanız gerek”, “sağlık sorunlarınız için özel kurumlara, ticari amaçlı sigorta şirketlerine gitmeniz gerek” diyor ve devletler pek çok ülkede sosyal güvenlik alanında giderek azalan oranda sorumluluk yükleniyor. Çok somut konuşmak istiyorum. Örneğin ben genç bir delikanlıyken -ki bu uzun yıllar önceydi-, görme sorunum yoktu. Ama gördüğünüz gibi şu anda gözlük kullanmaktayım. Keşke ben çocukken göz sorunum olsaydı da şimdi olmasaydı, çünkü ben gençken bu tür sağlık harcamaları kamusal sistem tarafından karşılanıyordu. Bugün, sağlık konusunda ücretimden kesilen katkı oranı çok daha yüksek olduğu halde, gözlük parasını cebimden ödemek zorundayım. Yine ben gençken dişlerim gayet sağlamdı. Bugün dişle ilgili ödemelerin çok büyük bölümünü kendimiz karşılarken sağlık sisteminden aldığımız katkı oranı çok küçülmüş durumda. Bunları sadece olayın boyutlarını görülebilir hale getirmek için anlattım. Ben bir Almanım, verdiğim örneklerde kuşkusuz Almanya'nın sağlık sistemi ile ilgili ama diğer ülkelerde de durumun pek farklı olmadığını düşünüyorum.

1960'lar ve 70'lerde neredeyse tüm sağlık harcamaları kamusal sistem tarafından karşılanıyordu. Bugün, kamusal sağlık harcamaları kapsamından çıkarılmış hizmetlerle ilgili çok uzun bir “istisnalar” listesi var. Daha da kötüsü, ne yazık ki belli bir gelirin üzerinde kazanç elde eden kesim tamamen sistem dışına çıkarıldı. Bu yüksek gelir grupları, sağlık hizmetlerini ticari kurumlardan alıyor ve bu nedenle kamusal sisteme ödedikleri pay günden güne azalıyor. Buna karşın, özel sektöre gitme şansı olmayan bir çoğunluk, yani düşük gelir gruplarına sağlanacak kamusal hizmetler giderek azaltılıyor ve hepimiz biliyoruz ki kamusal sistem büyük bir finansman sorunu ile karşı karşıya. Hasta olmak zaten kötü bir durumdur. Ama hem hasta hem de yoksulsanız bu kötünün de kötüsüdür. Bugün konumuz itibarıyla belki sadece sağlık konusunda örneklendirmeler yaptım. Ama şunu söylemeliyim ki Avrupa'nın tamamında kamu hizmetlerinin her alanında benzer bir süreçle karşı karşıyayız.

Bu bağlamda, emeklilik fonlarının da büyük bir baskı altında olduğunu belirtmeliyim. Avrupa'nın belli ülke ve sektörlerinde bugün 50'li yaşlarınızda emekli olabildiğiniz erken emeklilik sistemleri var. Örneğin Almanya'da çelik sektöründe çalışıyorsanız, 50'li yaşlarınızın ortalarında emekli olabilirsiniz. Ama şu da var, artık emeklilik ücretlerinin dondurulması gibi güçlü bir eğilim söz konusu. Şu anlama geliyor ki, belli süre çalışıp emekli olduğunuzda ciddi kayıplara uğruyorsunuz. Bir diğer genel eğilim de emeklilik için başvurabileceğiniz yasal yaş sınırı giderek yükseltiliyor. Bununla ilgili bir örnek vereyim, geçenlerde Belçika'da iki büyük genel grev yapıldı. Grevin amacı, Belçika hükümetinin emeklilik yaşını 58'den 60'a yükseltmeyi amaçlayan bir yasa hazırlamış olmasıydı. Almanya'da da bir süreden beri emeklilik ücreti arttırılmazken, emeklilik yaşını arttırma yönünde

girişimler var. Hatta şu anda Alman hükümeti emeklilik yaşını 67'ye yükseltmeyi planlıyor. Burada asıl sorun, artık kendi başımızın çaresine bakmak zorunda bırakılışımızdır ama daha da önemlisi bunu ileri yaşlarımızda, çalışamaz durumdayken nasıl yapacağımızdır. Bu konuda pek çok hükümet aynı tavsiyeyi yapmakta ve bize “gençken yaşlanacağınız günleri düşünerek tasarruf yapmanız gerek” demektedir. Bunun gerisinde ise, özel şirketlere emeklilik yatırımı yaparak emekliliği tamamen kendi başımıza, özel kurum temelinde yapmamız gerektiği mantığı yatmaktadır. Bunun da ötesinde pek çok ülkede sosyal güvenlik katkıları işçi ve işveren tarafından yarı yarıya paylaşılmaktadır. Ancak işverenler, kendi paylarının küçültülmesi için muazzam baskı lobileri oluşturmuş durumdadır. İşverenlerin bu talebe getirdikleri gerekçeleri ise dünya piyasasında büyük bir rekabet baskısı olduğu, ayakta kalabilmek için işçilik maliyetlerini düşürmek zorunda oldukları ve sosyal güvenlik katkısının da işçilik maliyetini yükselten faktörlerden biri olduğu biçimindedir. Artan işsizlik oranları da kamusal sistem üzerinde ilave bir baskı oluşturmaktadır. Fransa'ya ya da 5 milyon kişinin işsiz olduğu Almanya'ya örnek alın. İşsizler, doğaldır ki sisteme hiçbir katkı ödeyemiyorlar. Ama işsizler de sağlık sisteminden yararlanmaya mecbur oldukları için kamusal sistem üzerindeki finansal baskı iki katına çıkıyor. Pek çok araştırmacı ve politikacının tekrarladığı bir diğer nesnel faktör ise, Avrupa'da demografik yapının hızla değişmekte oluşu. Yaşlı nüfusun toplam içindeki oranı hızla artıyor. Yaşlı nüfus, kamusal sisteme bir ödeme yapmadığı halde bu sistemden en fazla yararlanmak zorunda olan grubu oluşturuyor, bu da kamusal fonların erimesine yol açıyor. Bundan 30, 40 yıl önce 4 ila 5 kişi 1 kişinin emekliliğini finanse ediyordu. Bugün ancak 2.3 kişi 1 kişinin emekliliğini finanse edebiliyor. Fark ortada, 30 yıl önce 1 kişiyi finanse edecek 5 kişi varken şimdi bu sayı yarı yarıya azalmış durumda.

Şimdi biraz da sendikaların karşı karşıya bulunduğu politik güçlüklerin üzerinde durmak istiyorum. her şeyden önce toplumun yapısındaki değişimi, toplumdaki farklı sosyal grupların kabul etmesi ve buna uygun çözümler üretmesi gerekmektedir. Ama şunu da biliyoruz ki yüklerin çok önemli bir bölümü işçiler ve işsizlerin omuzlarına bindirilmiştir. Avrupa Birliği 5 yıl kadar önce Lizbon stratejisi adı verilen yeni bir stratejiyi onayladı. Lizbon stratejisinin en önemli hedefi Avrupa'yı dünyanın en rekabetçi bloğu haline getirmektir. AB kurumlarının yazılı metinlerinde de bu rekabet yarışına sahip çıkılıyor ve bu hedefe, endüstri politikaları, yenilikçilik, nitelikleri artırma, performans ve hepsinden önemlisi sosyal refah sistemlerinin maliyetlerini düşürmek için acil reformlar üzerinden ulaşılabileceği belirtiliyordu. Peki biz şimdiye kadar ne gördük? Bütün yükler işçilerin üzerine kaydırıldı. Reformlar çerçevesinde yüksek gelirli sistem dışına alınırken, sisteme yalnızca düşük gelir grubundaki işçiler katkı öder hale geldi. Bu son derece adaletsiz bir değişimdi. Bizler sendikalar olarak bir çözüm bulacaksak, bu çözüm mutlaka herkes için adil olmak zorundadır. Eğer bir şeylere katlanmak

zorundaysak bunda da hep birlikte, paylaşacaksak bunda da hep birlikte olmalıyız. Örneğin, ilaç sanayi kar oranlarının çok yüksek olduğu bir sektördür. Bu şirketlerin kar etmesi, karlarının yükselmesi için gereken her şey yapılırken, sağlık sisteminin bütün yükünün çalışanlara yüklenmesi son derece adaletsizdir. Öyleyse, işçilerin bu alandan kolektif olarak almaları gereken bir pay vardır ve buna göre örneğin çok uluslu şirketlerin de kamusal sağlık sistemine kendi büyüklükleri oranında katkıda bulunmasını, örneğin daha yüksek vergi ödemelerini talep etmek zorundayız.

Konuşmamı bitirirken, benden önceki arkadaşımın da belirttiği bir şeyi tekrar hatırlatmak istiyorum, Avrupa'nın her ülkesinde sosyal güvenlik organizasyonu bir diğerinden farklıdır. Bizim tüm Avrupa ülkelerinde uygulatmak zorunda olduğumuz tek bir temel ilke vardır, o da dayanışma ilkesi. Buna göre, daha yoksul gruplar, daha yüksek gelirli gruplar tarafından finanse edilmeli, herkes eşit sağlık hizmetine erişebilmelidir. İşte bu, dayanışmanın temel ilkesi, sendikaların var oluş nedenidir. Umuyorum ve biliyorum ki DİSK ve Birleşik Metal-İş Sendikası da aynı amaç için savaşıyordu.

Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.